

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meşinca
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clo.
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Renaște „naționalismul” românesc?

Prof. univ. emerit dr. Mihai D. DRECIN

Ar fi interesant să se scrie o istorie a naționalismului românesc. De la apariția sa în secolul XVIII în Transilvania și prima jumătate a secolului XIX în Principatele Române, până astăzi. Desigur, cu părțile lui bune care au catalizat societatea românească spre modernizare și împlinire statală, respectiv cu exagerările care ne-au marcat, unele până astăzi.

De ce decalajul de un secol între apariția și manifestarea lui de o parte și de alta a Carpaților? Pentru că românii transilvăneni sufereau exploatarea și exclusivismul politic al grofilor unguri și al patriciatului săsesc, chiar al Casei de Habsburg—în pofida faptului că Viena a făcut unele gesturi iluministe față de noi. Până la urmă „drăguțul de împărat” ne-a trădat întotdeauna pentru interesele sale personale, aliindu-se cu nobilimea maghiară—forța politică și economică de rang doi în imperiu, înaintea elitei politice românești, slovace și croate. În Principatele Române regimul fanariot sprijinit de Poarta Otomană s-a deschis spre reforme modernizatoare mai târziu, ceea ce a amânat constituirea elitei moderne românești purtătoarea spiritului național înnoitor.

Dacă acest sentiment este lansat de Biserica greco-catolică prin Episcopul Inochentie Micu-Klein, la Brașov apar, la sfârșitul secolului XVIII—începutul celui următor, mai multe „Supplexuri” după modelul „Supplex Libellus Valachorum” (“Carte de cereri a românilor”—n.n.) gândit de învățații Blajului la 1791. Deci, românii greco-catolici și ortodocși, aproape concomitent, cereau și argumentau drepturi de sorginte vest-europeană cu aceleași idei, patos și riscurile inerente de a fi pedepsiți de aristocrația austriacă, nobilimea maghiară, respectiv stăpânirea otomană care opresa Principatele Române.

Trebuie să reținem că „Supplichele” redactate în atmosfera Bisericii ortodoxe „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului, cartierul pur românesc din afara zidurilor cetății exclusiviste săsești, își au parte din origini în elita politică românească din Principatele Române, școlită în academiile grecești ale Istanbulului, unde ideile revoluționare franceze erau cultivate. Deci românii de o parte și de alta a Carpaților au îmbrățișat „naționalismul” într-o solidaritate comună, în contextul drepturilor omului și cetățeanului care se afirmă în Vestul Europei în deceniile ce premerg Marea Revoluție franceză de la 1789.

Ce să mai vorbim despre exprimarea matură și generalizarea „naționalismului” modern, a românilor ca națiune: la 1848-1849, în a doua jumătate a secolului XIX prin Partidul Național Român din Transilvania și Partidele Conservator și Liberal din România Mică.

Pe fondul acestui „naționalism” s-a împlinit România Mare la 1918-1919. Marea majoritate a românilor, de la țărani, meșteșugari, comercianți, intelectuali—considerau că a fi „naționalist” era un titlu de mândrie, într-o Europă a națiunilor. A fi „naționalist”—expresie de secol XIX, însemna a fi patriot, iubitor al țării și neamului, fără să excluzi dreptul la existență și afirmare demnă a altor etnii cu care conviețuiau.

În cele două decenii ale epocii interbelice: regășenii Ionel, Vintilă și Constantin Brătianu, Ion Mihalache, ardelenii Iuliu Maniu, Octavian Goga, Alexandru Vaida-Voevod, Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Lucian Blaga, Victor Jinga, basarabenii Ion Inculeț, Pan Halippa, generalul Alexandru Averescu, bucovineanul

Iancu Flondor ș.a.—nu s-au sfiit să-și spună „naționaliști”. Mai mult, universitarii implicați în politică teoretizează „naționalismul” românesc subliniindu-i caracterul nonconflictual față de etniile cu care conviețuiau. Victor Jinga, lider național-țărănesc interbelic, scria într-o lucrare celebră — „Problemele fundamentale ale Transilvaniei” (1945-nn), în care face istoria raporturilor româno-maghiaro-săsești din Transilvania: „Elaborarea acestei lucrări a fost întreprinsă cu încă un scop, acela de a arăta că popoarele pot și trebuie să trăiască nu numai unul lângă celălalt ci, mai ales, unul cu celălalt, într-o pașnică și rodnică colaborare”.

În vremuri grele, generalul Ion Antonescu, cel care tânăr ofițer de Stat Major a gândit parte din planurile de rezistență națională a Armatei Române în vara anului 1917—din „naționalism” a intrat în „războiul sfânt” contra URSS, în speranța că va recupera pentru început Basarabia și Bucovina de nord ocupate samavolnic în 1940 de sovietici. Avea în vedere și reintegrarea Transilvaniei sfâșiate prin Dictatul de la Viena, printr-o angajare masivă a Armatei Române pe Frontul de Est. De altfel, după armata germană, armata noastră reprezenta forța militară imediat următoare. Pentru acest sacrificiu uman și economic, Conducătorul țării spera că va obține recunoștința lui Hitler care să retrocedeze țării Transilvania de nord-est. În felul acesta urma să se refacă România Mare, țara pentru care luptase în Marele Război de la Mărășești până la Budapesta. De aceea, cred că „naționalismul” acestei veritabile „Casandre a României” (etichetă pusă recent de un cercetător american într-o deja celebră carte) ar necesita o analiză mai atentă, ca să nu fim etichetați ca antieuropeni, fasciști, anti NATO, rasiști, antisemiți etc, iar guvernarea antonesciană analizată mai echilibrat, cu bune și cu rele, cu speranțe și dezamăgiri, în vremuri excepționale de război.

Până la urmă și în atitudinea politică a Mișcării Legionare găsim manifestări naționaliste îndreptate împotriva acaparării economiei naționale și a funcțiilor birocratice din aparatul administrativ și al serviciilor de interese neromânești. Totuși, excesele nu trebuie să le ascundem și să le minimalizăm. Este vorba de asasinatelor politice, pogromurile din București (ianuarie 1940) și Iași (iunie 1941), acțiunile de îmbogățire prin așa numiții „comisari pentru românizare” puși în fruntea întreprinderilor evreiești (septembrie 1940-ianuarie 1941) etc. Cercetări recente asupra fenomenului legionar pun asasinatelor legionare pe seama unei falange coordonate de N.K.V.D.-ul sovietic, cu scopul de a bulversa stabilitatea statului român, de a învrăjbi românii cu românii.

În epoca comunistă, sentimentul național a fost reprimat sub controlul liderilor la vârf ai nomenclaturii PMR (PCR) de origine neromânească (în anii 1945-1958), mai apoi strict controlat de dictatura ceaușistă a anilor '80 și dirijat numai spre cultul personalității „Eroului național”. Au fost, însă, momente de cultivare a sentimentului național autentic, când ne-am detașat de dictatul „marelui prieten de la Răsărit”. Este vorba de anii 1959-1964, 1965-1971, când, totuși, „centrul” îl dirija cu abilitate, pentru a aluneca, mai apoi, în exagerări și siluiri ale sentimentului național pur, cu origini în cumsecădenia țaranului român.

După 1989 marile partide de guvernământ au clamat, tot timpul, dragostea de neam, sentimentul național de care ar fi pătrunse în tot ce fac. Din păcate, întotdeauna l-au trădat sau măcar nu l-au luat în considerare decât în vorbe. Motivele: dorința de-a rămâne la putere, în alianță cu veșnicul UDMR, și de a lua o notă bună din partea marilor puteri vest-europene și SUA. La mijloc erau interese economice, liderii PDSR (PSD), PD, PNL, PNT-CD, PDL, USL, mai recent ProRomânia și PMP—doreau să se îmbogățească printr-un veritabil jaf al economiei naționale, alături de reprezentanți ai mentorilor din Apus.

Într-o pornire sinceră, plecată din sufletul românului de rând, nicidecum din manevrele „fostei Securități”, când țara risca să fie împărțită între vecini, au apărut „Vatra Românească”, PUNR și PRM în iarna-primăvara anului 1990.

Încet, încet, aceste formațiuni civice (VR) și politice (PUNR, PRM) au fost etichetate de o parte din opinia publică internă și internațională ca escrescențe ale comunismului ceaușist rămas în viață în alte forme, extremiste, rasiste, antisemite etc. În plus, la decredibilizarea lor au mai contribuit, poate în manieră decisivă, felul în care au fost gestionate confruntările de idei dintre grupările interne ale acestor formațiuni. În PUNR, Valeriu Tabără și Ioan Gavra, ahtiați după putere, l-au eliminat pe Gheorghe Funar din fruntea partidului în februarie 1997. În 2004, Vadim Tudor vinde o serie de locuri eligibile în Parlamentul țării unor persoane parașutate din București în provincie. În plus, liderul PRM conducea partidul în mod dictatorial, amintind de Ceaușescu, ditirambele sale patriotarde pe care le debita în Parlament și mass-media afectând decisiv priza PRM în rândul electoratului, până atunci credincios. Cu toate acestea, se pare că în 2008, cu ocazia alegerilor parlamentare, PRM a trecut pragul electoral de 5%, dar a fost ajutat să nu-l facă.

Disoluția filialelor din Bihor ale PUNR (iunie 2001) și PRM (în 7 mai 2015) este o dovadă în acest sens. Ultimii parlamentari bihoreni de origine n-au mai putut salva filialele pe care le reprezentau în 2000, respectiv 2008.

Într-o primă etapă, peremiștii bihoreni trec în cadrul PRM, mai apoi în PRM-Gh. Funar (2013-2015). Din păcate Gh. Funar nu poate revigora PRM la nivel național, tot mai frământat de lupte intestinale până la decesul lui Vadim Tudor. Până la urmă și liderii politici se uzează. Dacă nu te adaptezi cerințelor vremii, nu crești o nouă generație care să-ți ia locul și nu accepți acțiunea acestora—riști să-ți înmormântezi partidul.

În 2015 pe foștii peremiști și peuneriști din Bihor îi găsim în rândurile Partidului România Unită. Conducerea Filialei Bihor a PRU va fi serios întinerită, în frunte fiind ales conf. univ. dr. Ioan Romoșan, jurist, cadru didactic la Facultatea de Drept a Universității. Om în putere, cu o clientelă apreciabilă, ca avocat, în județ, apreciat de mulți studenți pentru profesionalismul său. Chiar dacă era mai radical, studentul care studia, trecea examenul, care nu era pregătit, îl repeta la nesfârșit. Pentru profesor nu contau pcr (pile, cunoștințe, relații-nn).

Titulatura noului partid era promițătoare pentru cei care doreau o politică de unitate națională, abandonându-se acțiunile de dezbinare a românilor. Din păcate, cei care se găseau în spatele acestui partid, dizidenți social-democrați și liberali, i-au abandonat pe simpatizanți în momentul în care li s-au promis reprimirea în „partidele mamă” și garantarea unor locuri în Parlament sau în administrația centrală. Este cazul pesedistului Bogdan Deaconu—președinte PRU și liberalul Virgil Guran (astăzi purtător de cuvânt al PNL!), vicepreședinte. În plus, ceea ce simpatizanții și membrii de rând ai PRU nu știau, prin încetarea finanțării partidului de către omul de afaceri Sebastian Ghiță, „centrul” nu a mai avut resursele bănești necesare pentru sprijinirea campaniei electorale din 2016. Dacă Bogdan Deaconu s-a „dat la fund”, Sebastian Ghiță fuge din țară, fiind acuzat de afaceri necurate, după ce aranjamentul politic: Ponta-Oprea-Ghiță-G. Maior-gen. Coldea-Kövesi eșuează lamentabil. Până la urmă în beneficiul țării.

În aceste condiții, „ultima baricadă” a naționalismului românesc din Bihor se retrage în cadrele Filialei „Vatra Românească”. Alegându-și o nouă și întinerită conducere în 2013 prin universitarul Ioan Laza, care-l urmează pe prof. Gheorghe Demian (retras din motive de vârstă) se spera că își va continua activitatea de până atunci, marcată de cultivarea sentimentului național prin conferințe, diverse publicații, manifestări culturale. Din păcate și-a pierdut sediul din Str. Patrioților 2-4, din centrul orașului, unde coabita cu Partidul România Unită. Primarul Ilie Bolojan refuză prelungirea contractului pentru spațiul ce aparținea domeniului public, deși chiria și celelalte cheltuieli de întreținere erau achitate la zi. PNL Bihor începe să-și manifeste autoritarismul. Nu suporta concurența pe linie națională a „Vetrei Românești”, darămite a PRU. Până la urmă, „VR” primește un sediu impropriu pentru o activitate decentă. Locația sugera mai mult o marginalizare decât o apreciere a activității cultural-patriotice pe care o desfășura. PNL-Filiala Bihor se dorea singurul depozitar al naționalismului local. Desigur, așa cum înțelegea să-l profeseze, adică declamându-l zgomotos, fără să-l apere fie și într-o manieră decentă, așa-zis europeană.

Acțiunile PNL Bihor din ultimii ani sunt elocvente în acest sens. Amintim înlocuirea statuii equestre a lui Mihai Viteazul, primul unificator al pământurilor românești, cu cea a Regelui Ferdinand I următorul unificator al românilor. O gafă de proporții pe care nici regii Carol I, Ferdinand I și Mihai I nu ar fi acceptat-o, din moment ce au avut un cult deosebit pentru primul unificator de țară.

Dorind să facă o politică de echilibristică cu UDMR local, Ilie Bolojan acceptă ca podul Ferdinand, care leagă Piața Unirii cu Piața Ferdinand (sau a Teatrului) să fie rebotezat cu numele regelui maghiar Sf. Ladislau. De răsul curcilor! Un rege cotropitor al pământului românesc să unească două spații ce făceau trimitere la istoria noastră. Mai recent, într-o vizită la Muzeul Țării Crișurilor, a ordonat radierea din statul de funcțiuni a 38 de locuri de muncă, pentru așezarea instituției pe maximum 100 de norme. Apoi, după 155 de ani de existență, revista “Familia” pierde calitatea de persoană juridică, colectivul redacțional fiind în parte forfetat. Desigur, cum spun politicienii liberali și susținătorii lor, ea nu dispăre, dar intră în moarte clinică (există și alte păreri favorabile eliminării din schemă a unor angajați îmbătrâniți în idei, prin comprimarea numărului redactărilor –n.n.) Totodată, Biblioteca Județeană “Gh. Șincai” pierde două filiale de cartier, când în vestul european modelul de organizare al bibliotecilor publice este descentralizarea în cartierele orașului, pentru a aduce informația cât mai aproape de cititorul interesat. Este bine că președintele CJ Bihor – Ilie Bolojan menține Corul Filarmonicii, pe care liderii udemerști ai instituției doreau să-l desființeze pentru a-și salva salariile deosebite pe care le luau. Totuși, domnul președinte al CJ Bihor ar trebui să verifice statul de plăți al instrumentiștilor din Filarmonică, pentru că, încă din anii 1995-2000, majoritatea erau etnici maghiari,

mulți chiar cetățeni ai Ungariei care nu și-au găsit loc de muncă în „Patria mamă”, UDMR ajutându-i ca să nu moară de foame. Prin această sugestie nu milităm pentru epurare etnică, ci doar pentru o selectare prin concursuri oneste, ca cel mai bun să ocupe locul potrivit. În sfârșit, foarte recent pe frontispiciul Primăriei Oradea s-a remontat stema Austro-Ungariei, vulturul bicefal, dat jos în anii '20 de administrația românească a regelui Ferdinand.

Spuneam și cu alte ocazii, politicienii nu trebuie să se amestece în sfera lumii culturale, înțeleasă în sensul larg al cuvântului (teatru, orchestre simfonice și de muzică populară, muzee, arhivele naționale, edituri, reviste de cultură și știință). Nu se pricep cei mai mulți dintre ei. Cultura o fac specialiștii și nu politicienii!.

În euforia guvernării PNL din ultimele luni, după rezultatele promițătoare obținute în alegerile locale, vine dușul rece al recentelor alegeri parlamentare. Un fiasco pentru dreapta politică (PNL și USR-Plus) și o retrezire a naționalismului românesc prin AUR. Cine este AUR, cum s-a impus în fața electoratului românesc din țară și străinătate, ce trebuie să facă acesta pentru România?